

Obsah

Předmluva	11
1 Úvod	14
2 Moje cesta k arteterapii	16
Terra therapeutica	17
3 Různé pohledy na výtvarné umění	18
Umění pro umění, pro člověka a pro zdraví	18
<i>L'art pour l'art</i>	19
<i>L'art pour l'homme</i>	19
<i>L'art pour la santé</i>	19
Potenciál umění v terapeutickém a výchovném kontextu	19
Umění jako metafora	22
Výtvarné umění jako neverbální komunikace	22
Umění a katarze	22
Umění jako kanalizace, ventilace	23
Umění a integrace	24
4 Z historie arteterapie	26
Arterapie ve světě	26
Arteterapie na Slovensku a v České republice	28
5 Vymezení arteterapie	30
Arteterapie receptivní a produktivní	30

	Vybraná vymezení pojmu arteterapie	31
6	Teoretická východiska arteterapie	33
	Psychodynamická východiska arteterapie	34
	<i>Arteterapie orientovaná psychoanalyticky</i>	34
	<i>Arteterapie podle C. G. Junga</i>	35
	<i>Individuální psychologie a arteterapie</i>	36
	Tvarová psychologie a fenomenologie v arteterapii	36
	Humanistický přístup v arteterapii	38
	Arteterapie a logoterapie	39
	Postmoderna a arteterapie	40
	<i>Spirituálně-ekologické východisko</i>	41
7	Formy arteterapie	43
	Individuální arteterapie	43
	Skupinová arteterapie	43
	<i>Rodinná arteterapie</i>	44
	<i>Rodinná arteterapie v Centru TT</i>	46
	<i>Náměty pro rodinnou arteterapii</i>	52
	<i>Arteterapie v partnerském vztahu</i>	52
	Struktura arteterapeutického setkání	53
8	Osobnost arteterapeuta a arteterapeutický vztah	56
	Profese arteterapeuta	56
	Znalostní a osobnostní předpoklady	58
	Arteterapeutický vztah	59
	Několik otázek pro studenty arteterapie	60
9	Cíle a cílové skupiny arteterapie	61
	Cíle arteterapie	61
	Děti	62
	<i>Arteterapie v dětských domovech</i>	65
	Dospívající	65
	Senioři	65
10	Některé indikace arteterapie	68
	Sociální problémy	68
	<i>Arteterapie s týranými a zneužívanými dětmi</i>	68
	<i>Arteterapie se sociálně znevýhodněnými (Romové)</i>	72
	<i>Další sociální indikace arteterapie</i>	74
	Arteterapie a duševní poruchy/nemoci	74
	<i>Cíle arteterapie u pacientů s duševními poruchami</i>	76
	<i>Formální stránky tvorby pacientů s duševními poruchami</i>	76
	<i>Zásady práce s klienty s duševní chorobou</i>	78
	<i>Schizofrenie a další psychické poruchy v arteterapeutické praxi</i>	80
	Arteterapie s mentálně postiženými	81

<i>Ivanka, dívka – hlavonožec</i>	83
<i>Rudolfova ruka</i>	84
<i>O chlapci, který měl stále Vánoce</i>	85
<i>Luděk, malíř hradů a zámků</i>	85
<i>Michal</i>	87
Arteterapie s autistickými pacienty	88
<i>Jassica – autistické děvče</i>	89
<i>Tomášovy labyrinty</i>	89
Arteterapie u jedinců s tělesným nebo smyslovým postižením	90
<i>Arteterapie s tělesně postiženými</i>	90
<i>Arteterapie s nevidomými a slabozrakými</i>	92
Arteterapie s příslušníky tzv. pomáhajících profesí	97
11 Diagnostické aspekty výtvarného projevu	99
Kresba v arteterapii	102
<i>Vývojová stadia dětské kresby</i>	103
<i>Kresebné testy</i>	104
Body image	111
Barva v arteterapii	114
<i>Používání barev ve starých kulturách</i>	116
<i>Dělení barev</i>	116
<i>Symbolika barev</i>	116
<i>Barevné kombinace</i>	120
<i>Preference barev</i>	121
<i>Barvové testy</i>	121
Sny v arteterapii	122
12 Arteterapeutické metody	125
Imaginace	125
Animace	127
Koncentrace – mandaly	128
<i>Postup vytváření mandaly</i>	129
<i>Plastická mandala</i>	129
<i>Mandala – tělo</i>	130
Restrukturalizace – Strom života	130
Transformace	131
Rekonstrukce	133
13 Modelování z hlíny v arteterapii	134
Význam trojdimenzionální výtvarné exprese v arteterapii	135
<i>Hlína – fascinující materiál</i>	135
Chvála hmatu a dotyku	136
<i>Virtuální realita</i>	138
Haptický a vizuální typ	141
<i>Vizuální typy</i>	141

<i>Haptické typy</i>	142
Vývojová stadia dětského trojdimenzionálního výtvarného projevu	142
Metody esteticko-haptické stimulace	143
Arteterapeutické hry s akcentem na haptické zážitky – terraterapie	144
14 Arteterapeutické etudy	152
Cvičení ve vizuální gramotnosti	152
<i>Co znamená grafický symbol, tvar?</i>	152
<i>Co evokuje toto slovo?</i>	152
<i>Grafický znak jako indikátor univerzálnosti společných zážitků</i>	153
<i>Vytvoření kryptogramu</i>	153
Některé náměty arteterapeutických etud	153
<i>Portrét. Autoportrét</i>	153
<i>Koláž z výstřižků barevných časopisů</i>	154
<i>Výstavba mostů</i>	154
<i>Stavba věží</i>	154
<i>Modelování negativního prostoru</i>	154
<i>Modelování se zavřenýma očima</i>	156
<i>Modelování domu</i>	156
<i>Akční akvarel</i>	156
<i>Mozaika vytvořená z čmáranic</i>	156
<i>Panoráma života</i>	157
<i>Reflexe díla M. Grünewalda Isenheimský oltář</i>	157
<i>Ariadnina nit – intermediální arteterapeutická etuda pro dospělé</i>	158
Závěr	160
Použitá a citovaná literatura	161